CURRENDA

PISMO URZĘDOWE TARNOWSKIEJ KURJI DIECEZJALNEJ

A. D. 1936 Nrus IV

Do wszystkich PT. Księży Proboszczów Diecezji

Otrzymaliśmy z Rzymu wiadomość, że w najbliższym czasie ma być poruszona sprawa kanonizacji Bł. Kingi. Żądają jednak od nas dokumentów i statystyki co do nadzwyczajnego kultu Bł. Kingi w Polsce i poza jej granicami, szczególnie na wychodźtwie.

W tym celu polecamy usilnie, by wszyscy PT. Księża Proboszczowie i Rektorzy Kościołów w przeciągu miesiąca odpowiedzieli, czy w ich parafjach i Kościołach są takie dowody czci Bł. Kingi, a więc czy:

a) są kaplice, ołtarze, obrazy, figury przydrożne, feretrony, chorągwie, domy, bractwa lub stowarzyszenia związane ze czcią Bł. Kingi?

b) czy odbywają się procesje i jak liczne do grobu Bł. Kingi?

c) czy często nadają imiona Bł. Kingi przy chrzcie św. dziewcząt lub Bierzmowaniu?

d) czy podczas odbywania kolęd zauważyli w domach wizerunki, figurki Bł. Kingi?

e) czy są znane szczególne łaski jeszcze nieogłoszone, dokumenty, książki, pisma dotychczas niezużytkowane?

Odpowiedzi należy nadsyłać pod adresem P. T. Ks. Prałata Kaspra Mazura, prob. kat. w Tarnowie.

Obchód 900-letniej rocznicy urodzin św. Stanisława B. i M. odbędzie się w Szczepanowie w dniach 5, 6, 7 maja. Wielkie przygotowania do tej uroczystości połączone są z wydatkami, którym sam Szczepanów podołać nie może. Dlatego zechcą PT. Księża Proboszczowie zebrać składkę w niedzielę i przesłać ją zaraz do Urzędu parafjalnego w Szczepanowie k/Brzeska.

Regulamin służby dla organistów

przesłała Kurja Urzędom Dziekańskim zeszłego roku w osobnych odbitkach przeznaczonych dla poszczególnych organistów. Regulamin winien być doręczony organistom za potwierdzeniem odbioru, które przesłać należy do Kurji Biskupiej.

Okólnik Ministerstwa Opieki Społecznej

z dnia 31 lipca 1935 r. Nr. Zn. 3c/12-5 — w sprawie instrukcji do rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu.

Do

Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu

na m. st. Warszawę.

W związku z ustawą z dnia 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 359) i rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu, wydanem w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 13, poz. 103) zarządza się, co następuje:

1. Powołane w instrukcji niniejszej bez bliższego określenia artykuły oznaczają artykuły wymienionej wyżej ustawy, paragrafy zaś — paragrafy wymienionego wyżej rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu. Poszczególne punkty niniejszej instrukcji będą powoływane w skróceniu, jako „pkt.“.

2. Przez szkodliwy wpływ, który mogą wywierać zwłoki ludzkie na otoczenie (art. 1 ust. 5), należy rozumieć w szczególności przenoszenie zarazków chorobotwórczych na osoby żyjące, zatruwanie powietrza produktami rozkładu, jako też ujemny wpływ psychiczny, powodowany przez obecność zwłok pomiędzy osobami żyjącemi.

3. Za wyraźne oznaki rozkładu (§ 3 ust. 2) uważać należy: wybitny zapach gnicia, wyraźne zielone zabarwienie powłok brzusznych, nagromadzenie gazów w tkance podskórnej, wydzielanie się cieczy gnilnej z otworów nosowych i jamy ustnej.

4. Za objawy daleko posuniętego rozkładu (§ 4) uważać należy dalszy rozwój objawów, wymienionych w pkt. 3, a także jeżeli z zamkniętej trumny wydobywają się gazy lub ciecz gnilna.

Trumna ze zwłokami w zasadzie nie może pozostawać w domu przedpogrzebowym dłużej, niż 3 miesiące, a w kostnicy — nie dłużej niż 1 miesiąc.

5. W każdym przypadku utrwalania zwłok (§§ 5, 39) lekarz, dokonywujący tego zabiegu, powinien zażądać karty zgonu i na obu jej odcinkach na odwrocie odnotować datę wykonania zabiegu, podać metodę zastosowaną i środki użyte do utrwalenia, oraz umieścić swój podpis i pieczątkę.

6. Celem zabezpieczenia zwłok przed dostępem zwierząt i owadów (§ 6 ust. 1) należy je umieścić w pomieszczeniu zamykanem. Należy również dopilnować, by zwłoki były nakryte płótnem, pożądane jest skropienie zwłok i nakrycia płynem, którego owady unikają (np. rozczynem formaliny, naftą i t. p.).

7. Dla uniknięcia szkodliwych wpływów, wymienionych w pkt. 2-im, za najwłaściwsze postępowanie ze zwłokami uważać należy przeniesienie ich w zamkniętej trumnie z mieszkania wprost na cmentarz celem pochowania ich lub złożenia w domu przedpogrzebowym albo kostnicy, skracając czas umieszczenia ich w kościele lub kaplicy poza cmentarzem do minimum (§ 6 ust 2).

8. Wojewódzka władza administracji ogólnej może w drodze wyjątku udzielić zezwolenia (§ 7) na przewóz lub ekshumację zwłok osoby, zmarłej na jedną z chorób zakaźnych, wymienionych w § 7 ust. 1, przed upływem 2-ch lat od chwili zgonu, jedynie podczas chłodnej pory roku (§ 37) i jeżeli istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą dokładnie zastosowane.

9. Za choroby zakaźne, podlegające obowiązkowemu zgłoszeniu (§ 8), uważa się te, które uznane zostały za takie na mocy szczególnych postanowień ustaw o zwalczaniu chorób zakaźnych.

10. W pomieszczeniu, w którem leżą zwłoki osoby, zmarłej na chorobę zakaźną, dopuszczalny jest tylko czasowy pobyt osób z najbliższego otoczenia oraz tych, których pobyt jest tam niezbędny z tytułu ich zawodu. Pobyt innych osób w tych warunkach jest wzbroniony (§ 8 p. 1).

11. Za odpowiednie środki odkażające (§ 8 p. 3, 5 i 6) uważać należy rozczyny $1^0/_0$ sublimatu, $2^0/_0$ karbolu, $2^0/_0$ formaliny lub $20^0/_0$ mleka wapiennego.

11. Za substancję płynochłonną (§ 8 p. 4) uważa się trociny, torf, lub suchy mech, ewentualnie z dodaniem wapna sproszkowanego.

13. Przy dostarczaniu zwłok dla zakładów uniwersyteckich (§§ 9 i 13) stosować należy następujący podział całego obszaru Państwa pomiędzy poszczególne uniwersytety:

a) Uniwersytet im. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie — m. st. Warszawa, woj. warszawskie, łódzkie, lubelskie i białostockie;
b) Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie — woj. wileńskie, nowogródzkie i poleskie;
c) Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie — woj. lwowskie, stanisławowskie, tarnopolskie i wołyńskie;

d) Uniwersytet Jagielloński w Krakowie — woj. krakowskie, śląskie i kieleckie;

e) Uniwersytet Poznański — woj. poznańskie i pomorskie.

Przydzielenie poszczególnemu uniwersytetowi zwłok z terenów, przyznanych innemu uniwersytetowi, może nastąpić na podstawie porozumienia zainteresowanych uniwersytetów. Porozumienie takie należy podać do wiadomości powiatowej władzy administracji ogólnej danego terenu.

14. Zakłady uniwersyteckie, pragnące sprowadzać zwłoki do celów naukowych, powinny uprzednio porozumieć się z zarządem instytucji, mającej dostarczać zwłoki (szpitala, prosektorjum, więzienia, domu starców i t. d.). Porozumienie to musi odpowiadać przepisom obowiązującym (przewozowym, sądowym, więziennym i t. p.) i powinno być na piśmie podane do wiadomości powiatowej władzy administracji ogólnej miejsca wysyłki i miejsca odbioru.

Koszty, związane z przechowaniem i przewozem zwłok, przeznaczonych dla zakładów naukowych, ponoszą te zakłady.

15. Jeżeli od chwili zgonu do chwili przesłania zwłok do zakładu uniwersyteckiego ma upłynąć dłuższy okres czasu, to zwłoki należy przechowywać w płynie konserwującym lub zamrozić. Po wystąpieniu oznak daleko posuniętego rozkładu należy zwłoki takie pochować.

16. Nie wolno dostarczać dla celów naukowych zwłok osób, zmarłych na choroby zakaźne, wymienione w § 7, jako też zwłok z terenów, objętych epidemją jednej z tych chorób, oraz zwłok ze znacznemi obrzękami ogólnemi, lub będących w stanie posuniętego rozkładu. Również nie wolno bez zezwolenia właściwej władzy sądowej dostarczać zakładom uniwersyteckim zwłok, co do których zachodzi podejrzenie śmierci gwałtownej.

17. Niezbędna konieczność otwarcia zamkniętej już trumny (§ 10 ust. 1) zachodzi z reguły w przypadkach sądowo-karnych i podejrzanych o chorobę zakaźną.

18. Celem uzyskania dokładnej szczelności i nieprzepuszczalności (§ 10 ust. 2) w trumnie drewnianej wszystkie spojenia powinny być zalane smołą lub innem odpowiedniem szczeliwem, a w trumnie metalowej — dokładnie zalutowane. Wieko trumny powinno ściśle przylegać do części podstawowej.

19. Przewożenie i przenoszenie zwłok ulicami miast (§ 11 ust. 2) powinno się odbywać ulicami mniej ruchliwemi i w godzinach o najmniejszym ruchu, aby w ten sposób uniknąć możności zetknięcia się zwłok z większą liczbą osób, a także, żeby nie tamować niepotrzebnie ruchu ulicznego.

20. Żądanie udowodnienia prawa do pochowania zwłok (§ 12) jest niezbędne przedewszystkiem w tych przypadkach, kiedy zwłoki mają być dostarczone zakładowi uniwersyteckiemu do celów naukowych, a zgłaszają się osoby, których uprawnienia do pochowania zwłok są wątpliwe.

21. Każda gmina obowiązana jest zorganizować na swoim terenie stwierdzanie zgonu i jego przyczyny tak, by żadne zwłoki nie mogły być pochowane przed dokonaniem tych czynności (art. 3 ust. 6: § 14), i zawiadomić o tem powiatową władzę administracji ogólnej, która może zażądać poczynienia niezbędnych zmian.

22. Władze administracji ogólnej, jak również i samorządowe powinny dążyć do tego, żeby jak w największym odsetku wszystkich przypadków zgonu i jego przyczyna były stwierdzane przez lekarza bądź leczącego, bądź urzędowego, bądź też umówionego, i tylko w braku lekarza w promieniu 4 klm (§ 15) dopuszczalne jest stwierdzenie zgonu i jego przyczyny przez oglądacza zwłok.

23. Czynności stwierdzania zgonu i jego przyczyny przez lekarzy urzędowych, lekarzy umówionych i przez oglądaczy zwłok powinny być opłacane przez gminę miejsca zgonu (art. 3 ust. 2, § 14 ust. 2), która w tym celu obowiązana jest corocznie wstawić odpowiednie kredyty do swego budżetu.

24. W tych powiatach, w których zajdzie potrzeba wyszkolenia odpowiedniej liczby oglądaczy zwłok, powiatowa władza administracji ogólnej powinna urządzić kursy specjalne dla kandydatów na te stanowiska.

Specjalna instrukcja Ministra Opieki Społecznej określi sposób prowadzenia i program tych kursów.

25. Każda gmina obowiązana jest mieć zapas kart zgonu w liczbie, odpowiadającej co najmniej rocznemu zapotrzebowaniu, i dostarczać je bezpłatnie na żądanie lekarzowi, oglądaczowi zwłok, lub osobie, która zajmuje się pochowaniem zwłok.

26. Karty zgonu powinny być wypełniane dokładnie i czytelnie bądź pismem maszynowem, bądź ręcznem (atramentem, ołówkiem anilinowym).

27. Karty zgonu, nadesłane powiatowej władzy administracji ogólnej, winien lekarz powiatowy wciągać do księgi zgonów, którą należy prowadzić według załączonego wzoru (załącznik).

28. Jeżeli powiatowa władza administracji ogólnej (lekarz powiatowy) po otrzymaniu wypełnionej karty zgonu (§ 17 ust. 2) poweźmie wątpliwości co do treści poszczególnych rubryk, to obowiązana jest jak najszybciej zażądać wypełnienia zauważonych

braków i sprostowania zauważonych błędów. Dotyczy to również zaklejonego odcinka karty zgonu, wypełnionej przez lekarza.

29. Karty zgonu, sprawdzone i sprostowane w myśl pkt. 28, powinna powiatowa władza administracji ogólnej (lekarz powiatowy) raz na miesiąc, w ciągu pierwszego tygodnia każdego miesiąca, przesłać bezpośrednio do Ministerstwa Opieki Społecznej (Wydział St.).

30. Zgodnie z postanowieniami § 19 w obrębie cmentarza niedopuszczalne jest stosowanie reklamy i urządzeń, wywołujących zbędny ruch i hałas, a przeto zakłócających spokój.

31. Przepisy § 20 ust. 2 p. 1 o odległość nie dotyczą przypadków, gdy zabudowania mieszkalne, studnie, źródła i strumienie powstały po otwarciu cmentarza. Mniejsza od przepisowej odległość w tych przypadkach, nie może być podstawą do żądania zamknięcia cmentarza.

Odległość oblicza się od najbliższego punktu zewnętrznej granicy cmentarza, w linji powietrznej.

32. Na przewidywany wzrost ludności i możliwość większej śmiertelności z powodu epidemji (§ 22) należy zapewnić więcej od 10 do 20% terenu, zależnie od warunków miejscowych, według uznania władzy, zatwierdzającej plan cmentarza.

33. W grobie murowanym (§ 23) tylko dno może pozostać w postaci ziemi, poza tem boki i sklepienie stanowi mur. Katakumby kościelne mogą być umieszczane tylko w podziemiach.

34. Wyloty wentylacyjne poszczególnych nisz w katakumbach (§ 26), powinny być umieszczone pod samem sklepieniem i być połączone z przewodem wentylacyjnym, znajdującym się w tylnej lub bocznych ścianach i prowadzącym ponad górną krawędź katakumb cmentarnych, lub do górnej krawędzi muru w kościele.

35. Istnienie przywileju lub zwyczaju, o którym mowa w § 28 ust. 1, stwierdza powiatowa władza administracji ogólnej po zasięgnięciu opinji właściwej władzy wyznaniowej.

36. Należy unikać zakładania oddzielnych grobowców (§ 29) poza cmentarzami i kościołami, ponieważ: 1) stwarza się przez to objekty, wymagające specjalnego pietyzmu i opieki, a te często trwają tylko krótko, potem grobowiec staje się ruiną, a usunąć go jest bardzo trudno; 2) przy zmianie właściciela terenu, na którym stanął grobowiec, zachodzą poważne trudności, jak z takim grobowcem postąpić; 3) objekty takie są zwykle przeszkodą przy prowadzeniu różnego rodzaju robót publicznych.

Dlatego też pozwolenie na założenie oddzielnego grobowca poza cmentarzem lub kościołem może być udzielone tylko w dro-

dze wyjątku względem osób szczególnie zasłużonych dla Państwa lub społeczeństwa i tylko dla pojedyńczych osób.

Przepisy niniejszego ustępu nie dotyczą grobowców już istniejących.

37. Zwłoki w domu przedpogrzebowym lub kostnicy należy przechowywać (§ 30) w trumnach zamkniętych, ustawionych na wzniesieniach (marach, katafalkach) urządzonych tak, żeby można było je dokładnie oczyścić i odkazić.

Pomieszczenia, przeznaczone do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich zwłok ludzkich, powinny być wyposażone co najmniej w stół odpowiedni do wykonywania sekcji, w wodę zimną i ciepłą w dostatecznej ilości, w stolik, na którym można spisać protokół, i kilka krzeseł.

Jeżeli kostnica ma tylko jedno pomieszczenie, to powierzchnia jego nie może być mniejsza niż 20 m^2 przy wysokości nie mniejszej niż 3 m.

38. Żaden cmentarz nie może być oddany do użytku lub rozszerzony, jeżeli nie ma odpowiedniego domu przedpogrzebowego lub kostnicy. Dla cmentarzy już istniejących w dniu wejścia w życie ustawy o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu, powiatowe władze administracji ogólnej opracują, w porozumieniu z władzami samorządowemi i wyznaniowemi, program stopniowego wprowadzania domów przedpogrzebowych lub kostnic na swoim terenie, przedewszystkiem w większych miastach. Program ten, po zatwierdzeniu przez właściwego wojewodę, będzie stopniowo wykonywany tak, aby zgodnie z art. 5 ust. 3 do dnia 26 kwietnia 1937 r. na każdym cmentarzu był dom przedpogrzebowy lub kostnica.

39. Przy zatwierdzaniu opłat (art. 6 ust. 3) przewidzieć należy, że użycie pomieszczeń domu przedpogrzebowego lub kostnicy przez władze do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich lub policyjnych wolne jest od opłat.

40. Karty zgonu, na podstawie których dokonano pochowania zwłok, powinny być przechowywane przez zarząd cmentarza co najmniej w ciągu 10 lat.

41. W wykonywaniu obowiązków gminy, wynikających z art. 6 ust. 1, i uprawnień władz administracji ogólnej, przewidzianych w art. 7 ust. 2, wojewódzka władza administracji ogólnej powinna opracować plan zrealizowania sieci cmentarzy gminnych, któreby mogły obsłużyć ludność danego województwa. Byłyby one przeznaczone do chowania tych wszystkich zwłok i ich szczątków, bez różnicy wyznania, któreby zgłoszono do pochowania (art. 8 ust. 1). Przytem gminie pozostawia się możność założenia na terenie ta-

kiego cmentarza dzielnic, przeznaczonych do chowania zwłok osób poszczególnych wyznań.

Pracę nad organizowaniem cmentarzy gminnych rozpocząć należy od większych miast i tych mniejszych osiedli, w których najczęściej zdarzają się trudności z pochowaniem zmarłych pewnych wyznań z braku odpowiedniego cmentarza.

42. Za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych nie wolno żądać żadnych innych opłat poza określonemi w art. 6 ust. 3.

W razie stwierdzenia faktu pobierania dodatkowych opłat lub ofiar, władze administracji ogólnej powinny poczynić odpowiednie kroki w drodze nadzoru w stosunku do gmin, lub wystąpić z interwencją do właściwych władz wyznaniowych. Żądanie dodatkowych opłat lub ofiar ponad obowiązującą taksę nie może powodować odmowy pochowania. Żądanie takie, jeżeli od jego spełnienia uzależniono pochowanie, podlega karze w myśl postanowień art. 14.

43. Przy zatwierdzaniu opłat za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych w przypadkach, określonych w art. 6 ust. 3, władza powinna kierować się tem, żeby umożliwić ludności chowanie zwłok niewielkim kosztem. Władze powinny przestrzegać, by dochód z opłat, pobieranych za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych, był obracany tylko na zakładanie, rozszerzanie i zamykanie cmentarzy, jako też na ich utrzymanie i zarządzanie niemi (art. 6 ust. 1). Celem sprawdzenia, czy zasady te są przestrzegane, należy co pewien czas dokonywać kontroli odpowiednich ksiąg, a w miarę potrzeby przeprowadzić także inne badania.

44. W wykonaniu przepisów art. 6 ust. 3 władze, sprawujące nadzór nad gminami w sprawach finansowych, zażądają w najbliższym czasie od zarządów gmin wykazu opłat, pobieranych za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych, celem ich zatwierdzenia.

W stosunku do cmentarzy, wymienionych w art. 6 ust. 2, wojewódzka władza administracji ogólnej powinna się zwracać do właściwych organów naczelnych związków religijnych, innych wyznaniowych osób prawnych i instytucyj wojskowych, do których cmentarze należą, o powiadamianie jej o wysokości wyżej wymienionych opłat oraz każdej ich zmianie.

Wykaz opłat, pobieranych na każdym cmentarzu, z uwzględnieniem różnych kategoryj miejsc do chowania według zatwierdzonego planu, powinien być podany do publicznej wiadomości

przez wywieszenie w biurze zarządu cmentarza i we właściwych kancelarjach parafjalnych.

Wszelkie zamierzone zmiany w wysokości pobieranych opłat w wykazie już zatwierdzonym powinny być przed ich wprowadzeniem zatwierdzone przez właściwą władzę.

45. Wnioski o odstąpienie gruntów państwowych na cele cmentarne (art. 6 ust. 4 w brzmieniu zmienionem art. 102 pkt. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976) należy składać do tego Ministra, pod którego zarządem znajdują się te grunty.

46. W wypadku zamknięcia cmentarza wojewódzka władza administracji ogólnej powinna ustalić, które groby, pomniki lub inne objekty, położone na cmentarzu, mają charakter pamiątki historycznej lub artystycznej (§ 34) i zażądać w stosunku do nich szczególnej opieki, jakoteż specjalnego postępowania.

47. Postanowienia § 36 mają zastosowanie do wszystkich grobów, powstałych po wejściu w życie ustawy, i do tych grobów dawnych, co do których niema odmiennych zastrzeżeń.

Każdy właściciel grobu przy nabywaniu miejsca na pochowanie, lub przy przelewie prawa własności, powinien być powiadomiony przez zarząd cmentarza o treści powołanego wyżej paragrafu.

Termin lat 20 liczy się od chwili ostatniego pochowania.

Zgłaszane na piśmie zastrzeżenia przeciwko ponownemu użyciu grobu (§ 36) powinny być przechowywane w aktach zarządu cmentarza.

48. Pozwolenie na przewóz zwłok podczas ciepłej pory roku (§ 37) może władza udzielić w drodze wyjątku w tych przypadkach, kiedy:

1) temperatura jest naogół niska,

2) rozkład zwłok nie jest posunięty zbyt daleko,

3) istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą zastosowane w sposób należyty.

49. Specjalne środki ostrożności (§ 39 ust. 2) powinna władza zarządzić w szczególności przy przewozie zwłok na dalszą odległość, podczas upałów, zwłaszcza zaś przy transporcie do ciepłych krajów.

50. Opieczętowanie przeznaczonej do przewozu trumny ze zwłokami lub skrzynki z popiołami powinno być wykonane w ten sposób, żeby pieczęć lakowa była nałożona na opakowanie drewniane, łącząc końce sznurka, otaczającego to opakowanie.

Po przybyciu zwłok na miejsce przeznaczenia zarząd cmentarza sprawdza całość opakowania i pieczęci i w razie potrzeby, zezwala na wyjęcie trumny i pochowanie jej bez skrzyni, która powinna być wówczas zniszczona.

51. Przepisy § 40 ust. 2 należy rozumieć w ten sposób, że cmentarze katolickie nie są obowiązane do chowania popiołów, pochodzących ze spalenia zwłok.

52. Władza może zezwolić na życzenie rodziny na ekshumację zwłok podczas ciepłej pory roku (§ 41 ust. 1), jeżeli:

1) temperatura jest naogół niska,

2) rozkład zwłok można uważać za skończony,

3) istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą zastosowane w sposób należyty, a w szczególności, jeżeli zwłoki wydobyte będą odpowiednio opakowane (§ 41 ust 4).

Władza może zażądać dokonania ekshumacji zwłok w razie podejrzenia śmierci z choroby zakaźnej (art. 12 ust. 1 lit. c) tylko w przypadkach wyjątkowych, kiedy sprawdzenie przyczyny zgonu, nieustalonej przed pochowaniem, ma istotne znaczenie dla zwalczania groźnej epidemji jednej z chorób zakaźnych, wymienionych w § 7.

53. Zastrzeżenia o niemożności dokonywania ekshumacji na życzenie rodziny w przypadkach chorób zakaźnych (art. 12 ust. 3) dotyczą jedynie przypadków zgonu z chorób, wymienionych w § 7.

54. Wysokość opłat, pobieranych przez władze administracji ogólnej za pozwolenia na przewóz i ekshumację zwłok, normują na terenie Rzeczypospolitej przepisy rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 15, poz. 119), a zastosowaniu do pozwoleń, wydawanych przez urzędy zagraniczne Rzeczypospolitej, rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 18 kwietnia 1934 r. w sprawie taryfy opłat konsularnych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 376).

55. W razie przypadku śmierci na okręcie polskim, będącym na pełnem morzu (art. 13, ust. 1), zgon i jego przyczyna powinny być ustalone: 1) przez lekarza, a w jego braku 2) przez kapitana okrętu.

W pierwszym przypadku lekarz obowiązany jest wypełnić odpowiednie odcinki wzoru Nr. I, a kapitan okrętu — wszystkie inne rubryki tego wzoru.

W drugim przypadku kapitan wypełnia wszystkie rubryki wzoru Nr. II.

Odcinek 1-y wypełnionych kart zgonu pozostaje w aktach okrętowych, a odcinek 2-i należy po przybyciu do portu polskiego przesłać najbliższej powiatowej władzy administracji ogólnej.

Poza tem w dzienniku okrętowym należy odnotować szerokość i długość geograficzną miejsca zatopienia zwłok w morzu oraz czas ich zatopienia.

56. Wszelkie sprawy, dotyczące chowania zmarłych i stwierdzania przyczyny zgonu, należące do kompetencji wojewódzkiej i powiatowej władzy administracji ogólnej, powinny być załatwiane przez odpowiednie organa sanitarne tych władz, które w razie potrzeby powinny się porozumieć z innemi zainteresowanemi działami administracji ogólnej. Odwołania w tych sprawach od orzeczeń wojewody, jako pierwszej instancji, należy kierować do Ministerstwa Opieki Społecznej.

Minister:
(—) *J. Paciorkowski.*

Sprawozdanie Papieskie Dzieła Rozkrzewiania Wiary za rok 1935 *)

Przychody:		Rozchody:	
Członkowie . . .	19.452·95		
na Katechistów . .	137·70		
niedziela misyjna . .	396·57		
datki	1.464·—	odesłano do Poznania	26.215·17
Kurja Biskupia . .	4.783·05	administracja . . .	19·10
Razem zł.	26.234·27	Razem zł.	26.234·27

Dekanat Tarnowski Miejski: Tarnów — Katedra 576·30 zł., I Gimnazjum 62 zł., Seminarjum n. m. 36·80 zł., Seminarjum naucz. ż. bł. Kingi 248 zł., Parafja św. Rodziny 448·40 zł.

Dekanat Tarnowski Zamiejski: Lisia Góra 82·43 zł., Wola Rzędzińska 459·60 zł.

Dekanat Baranowski: Borowa 75·63 zł., Tuszów narod. na Kat. 11·90 zł., Wola Baranowska 63·90 zł.

Dekanat Biecki: Biecz 52 zł., Ołpiny 54 zł., Wójtowa 82·60 zł., Żurowa 74·50 zł.

Dekanat Bobowski: Bruśnik 38·72 zł., Kat. 1·57 zł., Ciężkowice 171·80 zł., Korzenna 9 zł., Siedliska 158 zł., Wilczyska 28·30 zł., Kat. 2 zł.

Dekanat Bocheński: Bochnia 489·50 zł., z puszki metal. 67 zł., p. Fabjańska 2·50 zł., Brzeźnica 75·80 zł., Krzyżanowice 333·70 zł., Rzezawa 352·30 zł., Sobolów 75 zł.

Dekanat Brzeski: Biesiadki 134·47 zł., Kat. 1·88 zł., Brzesko 295 zł., Gnojnik 15 zł., Szczepanów. 950·30.

*) Składki, które wpłynęły do Kurji, będą drukowane w Kur. XIII ex 1935.

Dekanat Czchowski: Iwkowa 10 zł., niedz. m. 8 zł., Janowice 35 zł., Podole niedz. m. 10 zł., Przydonica 10·20 zł., Rożnów 12 zł., Kat., 2·23 zł., Tropie 25., Złota 45·24 zł.

Dekanat Dąbrowski: Bolesław 106·20 zł., Gręboszów 101 zł., Luszowice 105 zł., Odporyszów 106 zł., Olesno 31·50 zł., Otfinów 26·20 zł., Słupiec 25 zł., Szczucin 70 zł.

Dekanat Dębicki: Brzeźnica 26 zł., Czarna 102·40 zł., Dębica 132·95 zł., różni 30·50 zł., Gumniska 58·50 zł.

Dekanat Gorlicki: Gorlice 235·05 zł., Gimnazjum 50 zł., Seminarjum naucz. ż. 21 zł., Szymbark Ks. Piotr Drzewicki 500 zł.

Dekanat Grybowski: Gródek 89·20 zł., Kat. 5·35 zł., Kat. Krokówna 10 zł., Grybów 989·50 zł., Ptaszkowa 73·58 zł., niedz. m. 10·35 zł.

Dekanat Kolbuszowski: Cmolas 38 zł., Czarna 22·48 zł., Kolbuszowa 242 zł., niedz. m. 15 zł., Kupno 20 zł., Trzęsówka 7·12 zł.

Dekanat Limanowski: Kamionka Mała 199·05 zł., Kamina 37 zł., Kat. 2·40 zł., Limanowa 382·65 zł., Ujanowice 500 zł.

Dekanat Lipnicki: Kamionna 13 zł., Królówka 149·84 zł., Nowy Wiśnicz 175·10 zł., Krucjata Euch. 6 zł., Stary Wiśnicz 10 zł., niedz. m. 30 zł., Trzciana 14·30 zł., Żegocina 109·70 zł.

Dekanat Łącki: Jazowsko 165·50 zł., niedz. m. 18 zł., Krościenko 115 zł., Łącko 217 zł., Ochotnica Górna 30 zł.

Dekanat Mielecki: Chorzelów 151·99 zł., Kąt. 2·20 zł., Czermin 10·45 zł., Książnice 50 zł., Przecław 181 zł., Rzochów 128·10 zł. Wadowice 70·10 zł., Kat. 1 zł.

Dekanat Nowo-Sądecki: Chomranice 30 zł., Jakóbkowice 141·85 zł., Kat. 2·61 zł., Nawojowa 19·90 zł., Nowy Sącz 1·185·45 zł., KSMż. w Gołąbkowicach 20 zł., II Gimnazjum 200 zł., OO. Jezuici z Kolonji Kolejowej niedz. m. 65 zł., OO. Jezuici z miasta 30 zł. Gimnazjum SS. Niepokalanek 35·35 zł., Ks. Andrzej Biliński 26 zł., Ks. Jan Wnękowicz 10 zł., Kat. Staniszowa '5 zł., Podegrodzie 280·72 zł., Kunegunda Golonkówna z Brzeziny legat 100 zł., Ks. Karol Mazur 60 zł., Siedlce 35 zł., Tęgoborza 122·28 zł., Zbyszyce 12 zł.

Dekanat Pilzneński: Dobrków 14 zł., Jodłowa 79·80 zł., Lubcza 44·60 zł., Kat. 2·60 zł., Pilzno 94·16 zł., KSMż. w Słotowej 11 zł., Przeczyca 13 zł.

Dekanat Radłowski: Borzęcin Górny 199·45 zł., Radłów 6 zł., Wierzchosławice 58 zł., Wietrzychowice 121·90 zł., Wola Przemykowska 100·90 zł., niedz. m. 25 zł., Zaborów 81·80 zł., Kat. 13·20 zł.

Dekanat Radomyślski: Jastrząbka Stara 191·35 zł., Zassów 53·35 zł., Ździarzec 67.75 zł.

Dekanat Ropczycki: Będziemyśl 150·88 zł., Ocieka 90·50 zł., Ropczyce 128 zł., Sędziszów 147 zł.

Dekanat Tuchowski: Piotrkowice 85 zł., niedz. m. 11·20 zł., Kat. 2·19 zł., Rzepiennik D. 88·61 zł., Tuchów OO. Redemptoryści 878 zł., niedz. m. 130 zł., Kat. 35 zł., p. Regina Nestajko 300 zł., z puszki w kościele 257 zł., Zalasowa 120 zł.

Dekanat Tymbarski: Dobra 30·50 zł., Góra św. Jana 15 zł., Jodłownik 18 zł., niedz. m. 20 zł., Anna Śliwa 3·90 zł., Skrzydlna 43·91 zł., Szczyrzyc 40 zł. Tymbark 103·08 zł., Wilkowisko 44·57 zł., Kat. 1·22 zł.

Dekanat Uściecki: Cerekiew 66·97 zł., Mikluszowice 72·50 zł., Okulice 259·17 zł., niedz. m. 45·02 zł., Kat. 6·71 zł., różni 43·50 zł., Piotr Przyborowski z Wyżyc za wyzdrowienie syna za przyczyną Matki B. w Okulicach 50 zł.

Dekanat Staro-Sądecki: Biegonice 245·90 zł., Gołkowice 65·20 zł., Krynica-Zdrój 98 zł., Piwniczna 282·15 zł. Kat. 7·28 zł., Ks. Michał Wojdak 2·60 zł., Rytro 126·80 zł., Stary Sącz 126 zł., Żeleźnikowa 41 zł.

Dekanat Wielopolski: Brzeziny 378 zł., Łączki 136·06 zł., niedz. m. 9 zł., Nockowa 125·55 zł., Kat. 16·82 zł., Zagorzyce 82·60 zł., Kat. 19·54 zł.

Dekanat Wojnicki: Bielcza 178·48 zł., Dębno 111·50 zł., Gwoździec 35 zł., Łysa Góra 95·50 zł., Olszyny 65·15 zł., Porębka 503·08 zł., Wojnicz 125·90 zł.

Ks. Andrzej Biliński
Diecezjalny Dyrektor P. D. R. W.

---

i t. d. uprzyjemniają wychowankom pobyt w Zakładzie i służą równocześnie jako środki wychowawcze. Kierownictwo poszczególnych zakładów spoczywa w rękach wyszkolonych fachowców — nauczycieli i wychowawców z długoletniem doświadczeniem, co daje gwarancję dobrych wyników wychowania i szkolenia. Opiekę duchowną wykonuje Ks. Dyrektor, mając do dyspozycji obszerną kaplicę. Dzieci oprócz wychowania i nauki szkolnej korzystają z bezpłatnej opieki lekarzy specjalistów w własnym szpitalu zakładowym.

Położenie zakładów nad własnym — 60 ha — lasem, połączonym z dużym parkiem w okolicy suchej i zdrowej, wywiera dodatni wpływ na zdrowie i usposobienie wychowanków.

Krajowe Zakłady Opieki Społecznej w Wejherowie posiadają własny folwark, sady i ogrody z uprawą inspektową i cieplarnią i wielkie warsztaty rzemieślnicze.

Opłaty za wychowanków zastosowane są do obecnych warunków życiowych.

Warunki przyjęcia do poszczególnych zakładów są następujące:

1) Do zakładu dla głuchoniemych:

a) wiek od 7 do 14 lat,
b) poświadczenie lekarskie stwierdzające zdolność dziecka do pobierania nauki dla głuchoniemych,
c) zobowiązanie do ponoszenia kosztów utrzymania (c według załączonego wzoru).

2) Do zakładu dla umysłowo-upośledzonych dzieci, u których pobieranie normalnej nauki szkolnej jest bezskuteczne:

a) wiek od 6 do 14 lat,
b) poświadczenie lekarskie stwierdzające zdolność dziecka do pobierania nauki w zakładzie umysłowo-upośledzonych,
c) zobowiązanie do ponoszenia kosztów utrzymania (c według załączonego wzoru).

3) Do zakładu dla nieletnich wychowanków (chłopców), przekazanych przez sądy, władze, rodziców lub opiekunów na wychowanie zapobiegawcze:

a) I. do szkoły specjalnej wiek 6 do 14 lat,
II. do zakładu celem wyszkolenia zawodowego: starszych chłopców do 17 roku życia i to do szkolenia w zawodzie: szewskim, stolarskim, krawieckim, tapicerskim, introligatorskim, zecerskim, malarskim, kołodziejskim, kowalskim, ślusarskim, instalacyjnym, szczotkarskim, koszykarskim,

fryzjerskim i muzycznym, dalej w zawodzie ogrodniczym i rolniczym,

b) świadectwo lekarskie, że odnośny chłopiec wolny jest od wszelakich chorób zakaźnych,

c) zobowiązanie do ponoszenia kosztów utrzymania (według załączonego wzoru).

Podając powyższe do wiadomości, proszę uprzejmie o powiadomienie zainteresowanych, a mianowicie: Kierowników urzędów Opieki Społecznej, inspektorów szkolnych, kierowników szkół, opiekunów społecznych i zawodowych, rodziców, którzy mają chłopców trudnych do wychowania w domu, by wnioski o przyjęcie dzieci do wymienionych zakładów kierowali do Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu.

Bliższych informacyj i szczegółów udziela na żądanie zainteresowanych każdego czasu **Starostwo Krajowe Pomorskie w Toruniu, ul. Mostowa 11.**

ODEZWA

W „Puszczy Kazimierskiej" obok miasteczka Kazimierza Biskupiego, w powiecie Konińskim a woj. Łódzkim pozostaje zapomniana przez ogół społeczeństwa polskiego pustelnia OO. Kamedułów, sławna z poniesionej tamże śmierci męczeńskiej pięciu zakonników—pustelników, uczni św. Romualda w 1005 roku. — Święci, zwani pospolicie „Pięciu Braćmi Męczennikami", stoją na progu Ery chrześcijaństwa w naszej Ojczyźnie i taką niegdyś byli otaczani czcią w całej Polsce, jak dzisiaj święci Franciszek i Antoni we Włoszech.

My, Kameduli, bracia duchowni i spadkobiercy idei wspomnianych Męczenników, pragniemy wzbudzić ich pamięć, odbudować pustelnię, w której oni się uświęcili i poprowadzić dalej rozpoczęte przez nich dzieło ekspiacji, uproszenia łask i dobrodziejstw dla naszej Ojczyzny, dla tych, którzy pracują nad jej rozbudową i dla tych, którzy przyjdą z pomocą do przywrócenia do pierwotnego stanu tej pierwszej na terenie Polski „ubłagalni".

Ofiary prosimy nadsyłać pod adresem: O. O. KAMEDULI Bielany — Kraków.

O. O KAMEDULI.

Z wydawnictw

X. Weryński Henryk: Niedzielna Siejba. Kielce, Karczówka 1936. Nakł. SS. Służebnic Najśw. Serca J. Stron 408 in 4-o.

Jest to zbiór 52 kazań, nawiązujących przeważnie do perykopy niedzielnej. Opracowanie kazań piękne, głęboko ujęte.

Zmiany wśród Duchowieństwa

Kanonikami honorowymi Kapituły katedralnej zamianowani: Ks. Antoni Gawroński, proboszcz w Skrzydlnej i Ks. Michał Sidor, proboszcz w Bieczu.

Notarjuszem dekanatu Tarnowskiego zamiejskiego mianowany Ks. Walenty Mróz, proboszcz w Porębie Radlnej.

Instytuowani na probostwa: Ks. Ludwik Musiał w Rajbrocie, Ks. Stanisław Mroczka w Wójtowej, Ks. Franciszek Dyda w Czarnym Potoku, Ks. Edward Wojtusiak w Barcicach, Ks. Stanisław Margosiak w Męcinie, Zrezygnował Ks. Stefan Pawłowski z probostwa w Czermnej.

Administratorem w Czermnej zamianowany ks. Józef Latocha.

Przeniesieni: Ks. Kazimierz Moździoch z Czarnego Potoka do Tuchowa, Ks. Jan Stach z Męciny do Rzezawy, Ks. Gabrjel Makowicz z Zawady do Gawłuszowic.

Zmarli:

Ks. Michał Owsianka, em. proboszcz w Zalasowej, zmarł 26 lutego; Ks. Walenty Mucha, proboszcz w Luszowicach, zmarł 13 marca; Ks. Leon Birnbaum, katecheta szkoły powszechnej w Bochni, zmarł 13 kwietnia.

Do Stowarz. wzajem. modłów zapisani. R. i. p.

W Tarnowie, dnia 20 kwietnia 1936.

Ks. Roman Sitko
kanclerz

† FRANCISZEK, Bp.

Nakładem Kleru Diecezjalnego Z Drukarni Diecezjalnej w Tarnowie.